

Türkçe Öğretiminde Çocuk Kitaplarından Yararlanma Örneği: *Mutlukent'in Yöneticisi*

Burcu ÖZTÜRK*

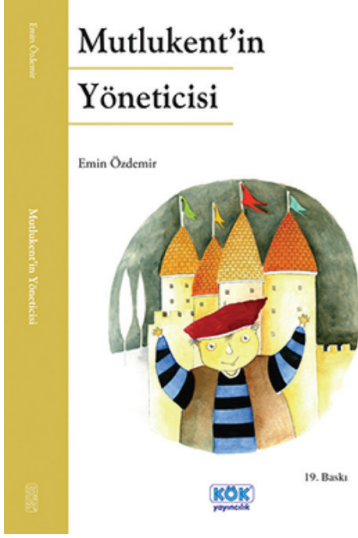

Türkçe öğretimi ile anlama ve anlatma becerileri gelişmiş, duygu, düşünce ve hayal yönünden zengin, geniş bir kültür birikimine sahip; ülkesini, milletini, doğayı, yaşamı ve insanlığı seven; eleştirel ve yaratıcı düşünen, sorumluluk üstlenen, girişimci, araştırma, sorgulama ve yorumlamayı alışkanlık hâline getiren ve estetik zevk kazanmış bireyler yetiştirmek hedeflenmektedir. Bu süreçte çocuklar, dinleme / izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirerek, dilimizin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanacak, dil sevgisi ve bilinci kazanarak öğrenme sürecinde daha verimli olacak, kendilerini hayata ve geleceğe hazırlayacak birikimi edineceklerdir (MEB, 2006: 4). Bu hedeflere ulaşmak, Türkçe öğretiminin her düzeyinde dinleme, konuşma, okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceriyi geliştirmeye ve bütünleştirmeye yönelik çaba harcanmasıyla mümkün olacaktır. Bireyin ana dilini edinme ve geliştirme süreci ise doğrudan doğruya o dilin edebiyatı ile bağlantılıdır. Bu nedenle Türkçe öğretiminin niteliği, çocuk edebiyatından faydalanma düzeyiyle ilişkilidir (Baş, 2013: 486).

Günümüzde, okuma alışkanlığının iyi çocuk kitaplarıyla kazanılacağı, çocuklukta kitaplarla kurulan olumlu ilişkinin bireyin tüm yaşamına yansıtacağı herkesin kabul ettiği bir gerçektir. Ancak çocuk kitapları yalnızca okuma becerisinin bir alışkanlığa dönüşmesinde değil, okul öncesi dönemden başlayarak bireyin ana dili eğitiminde temel dil becerileri olan dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesinde de oldukça etkilidir.

Sever, ana dili öğretiminde çocuk kitaplarına düşen görevi şöyle açıklamaktadır: “*Kitaplar, okul öncesi dönemden başlayarak çocukları renk, çizgi ve sözcüklerin estetik diliyle tanıştıran, onlara ana dilinin güzelliğini duyumsatan ilk araçlardır*” (Sever, 2008: 20-21). “*Eğitim; kişinin kendini tanıması, kimliğinin oluşması, düşünsel ve eleştirel kimlik gelişimi için vazgeçilmez bir etkinliktir. Bu etkinliğin en önemli aracı ise dildir. Kişilerin erken çocukluk dönemiyle birlikte, anlam evrenlerine uygun görsel, işitsel ve dilsel iletilerle beslenmesi gerekir*” (Sever, 2008: 20). Çocukların dil ve güzel duygular açısından renkli dünyalarına seslenen metinler ana dili duygusunu ve bilincini geliştirir. Yazınsal metinlerle bireyin ana dilini kullan-

* Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

ma olanakları zenginleşir (Sever, 1998: 6). Şirin'e göre de çocuklar için edebiyat, her şeyden önce dildir. İyi bir edebiyat ürünü, çocuğa güzeli sevmeyi, dilini en iyi şekilde kullanmayı, hayal gücünü çalıştırmayı öğretir (1994: 103-178). Çocuklukta dinleme, okuma, yazma, düşünme ve eleştiri kültürü edinme süreçlerinde en etkili uyaran dil, edebiyat, sanat ve estetik değeri taşıyan çocuk kitaplarıdır (Şirin, 2007: 30).

Çocuk edebiyatının dil gelişimini kolaylaştırdığı bir gerçektir. Çocuklar duydukları dili öğrenirler, dili geliştirecek ne kadar çok ortam olursa, dil öğreniminden o kadar çok yararlanırlar. Bu ortamı oluşturacak en zengin araçlar çocuk kitaplarıdır (Kaya, 2007: 117; Göçer, 2010: 344). Ana dili eğitiminde edebî eserlerin önemini Demiray, şu sözlerle ifade etmektedir: Edebiyat ürünleri, başarılı konuşma, yazma, dinleme ve anlama için önemli bir etkidir. Çocuk, öykü, roman vb. edebiyat ürünlerini okuyarak dilini geliştirir (akt. Ateş,

1998: 3). Bu nedenle, Türkçe dil becerilerinde yetkin, ana dili duygusu ve bilinci gelişmiş bireyler yetiştirmekte ilk yıllardan başlayarak nitelikli ve özenli metinlerle karşılaşılması son derece önemlidir. Çocuğu hedef alarak kaleme alınan eserler ona görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama ve anlatma gücü kazandırmalı, geliştirmeli ve düşünme yollarını açmalıdır (Temizyürek, 2003:166). Bu bakış açısıyla, çalışmada Emin Özdemir'in *Mutlukent'in Yöneticisi* adlı çocuk kitabı Türkçe öğretiminin beceri alanları olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma eğitimine yönelik iletileri açısından değerlendirilecektir.

Türkçenin özleştirilmesi, geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi için çalışan ve bu bağlamda edebî eserin dille ilişkisi, dilin işlevi ve kullanım düzeyleri, toplumsal yapıyla bağları; dil ve edebiyat bilgilerinin bir donanım ve beceri olarak yaşama uygulanması yollarını gösterme konularında eserler veren Emin Özdemir'e göre, eğitim alanında yapılması gerekenlerin başında nitelikli bir dil eğitimi gelir: "*Her dersin amacını belirlemede yetiştirilecek insan tipinin belirleyici özellikleri göz önünde tutulur. Ana dili eğitimi için de bir bakıma böyledir bu. Bireylerin, yaşamlarını yönlendiren etkinliklerin büyük bir dilimi ana dili etkinlikleriyle tam bir örtüşüm içindedir. Söz gelimi birey olarak çevremizdekilerle düşüncelerimizi, duygularımızı, tasarılarımızı paylaşmak isteriz. Bunun için ya söze ya da yazıya başvururuz. Öte yandan başkalarının düşüncelerini, duyu ve tasarılarını paylaşmak için de yazıları okur, konuşmaları dinleriz. Bilgi ve yaşantı birikimimizi geliştirmek, zenginleştirmek isteriz. Böylece günlük yaşamımızdaki toplumsal ve bireysel ilişkilerimizin ve etkinliklerimizin hem bir aracı, hem de bir amacı olur ana dili etkinlikleri.*" (Özdemir, 1983: 25-26).

Özdemir, "Okullarımızda Ana Dili Öğretimi" konusunun tartışıldığı oturumda da ana dili öğretimine ilişkin şu tespitlerde bulunmuştur: "Ana dilinden ne anlıyoruz? Öğretimsel açıdan ana dili denince şu ana etkinlikleri anlıyoruz: Konuşma, yazma, okuma, dinleme. Genellikle ilk ve ortaokulda bu etkinliklere belli bir oranda yer verilmediği az önce anlatıldı. Liseyi bitiriyor, bakıyorsunuz, bir konuşmayı dinliyor, anlayamıyor. Halkın deyişi ile "kara cümle"den yoksun. Bu nereden geliyor? Biz yazın öğretimine bir bilgi yığını olarak bakıyoruz. Birtakım söz sa-

natları üzerinde, yaşamsal değeri, kullanılma değeri olmayan bilgiler veriyoruz.” (akt. Atılğan, 2011:107). Okullardaki eğitimin ana dili bilinci yaratabilme amacı taşıması gerektiğe değinen Özdemiş, eğitim sistemindeki sorunların çözümü için şu görüşleri ifade etmektedir: “*Ana dilini ustalıkla kullanmak, bir alışkanlık işidir; bir bilgi işi değildir. Öyleyse, okullarımızda ana dili öğretimi hangi doğrultuda olmalıdır?*” sorusuna verilecek bir karşılık da şudur: Alışkanlığı, ana dilini ustalıkla kullanabilecek bir alışkanlığı geliştirecek nitelikte olmalıdır.” (akt. Atılğan, 2011:107).

Emin Özdemiş, ana dili öğretimine dair düşüncelerini, ana dili bilinci ve duyarlığına ilişkin mesajlarını çocuk kitaplarında da yinelemiştir. Yazar *Mutlukent'in Yöneticisi* adlı kitabın yaratılış öyküsünü anlattığı yazısında bu konudaki görüşlerini şöyle dile getirmektedir: “... Ben, çocuk edebiyatının özellikle dil ve anlatım sorunları üzerinde düşünmüş biriyim. Yıllardır emek verdiğim ve adandığım bir konuyu, dili, başka bir deyişle okuma, dinleme, yazma ve konuşma gibi dört temel becerinin bizi nasıl başarıya ulaştırdığı gerçeğini bir masal dokusu içerisinde vermeye çalıştım. *Mutlukent'in Yöneticisi* böyle bir düşünceden doğdu. ...Neleri içerecekti bu masal? Bir kez dokusuna öncelikle insanı “tam insan” kılan, çevresindekilerle kolay iletişim kurmasını sağlayan “okuma”, “dinleme”, “konuşma” ve “yazma” gibi temel dil becerilerini yansıtan olaylar, durumlar yerleştirecektim. Sonra her şeyin maddeleştigi, tüm değerlerin parayla ölçüldüğü günümüzde “dostluk”, “onur”, “sevgi”, “dayanışma”, “güçlükler karşısında direnme”, “özgüven” gibi kavramların varlığını duyumsatacaktım. Kısacası, kumaşı eğitici ve öğretici ipliklerle dokunmuş bir masal olacaktı.” (Özdemiş, 2006: 893-895). *Mutlukent'in Yöneticisi* adlı çocuk kitabı dinleyen, konuşan, okuyan ve yazan bir birey olabilmenin önemini anlatarak ana dili bilincini ve duyarlığını sezdirmeyi amaç edinmiştir. Eser, çocuklara ana dilini güzel kullanabilme, dilin olanaklarından etkili bir biçimde yararlanabilmenin gerekliliğini fark ettirir; çocukta dil bilinci, dil sevgisi, dil lezzeti oluşmasına katkı sağlayarak olumlu bir dil duygusu oluşturur. Çalışmada yazarın masal dokusu içine yerleştirdiği “okuma”, “dinleme”, “konuşma” ve “yazma” temel dil becerilerini yansıtan olaylar, durumlardan çıkarılan iletiler belirlenerek hangi beceri alanına ait olduğu ve kitapta bu iletilerin verildiği örnek metinler tablolastırılarak gösterilmiştir.

Tablo 1. Eserin Okuma Becerisine Yönelik İletileri:

İletiler:	Örnek:
1- Okumak insanı bilgilendirir.	“Derler ki çok, çok eskilerde, bir kentte çok okuyan, çok düşünen bir adam varmış. Öyle ki evinin her odası kocaman bir kitaplık gibiymiş. Zamanın büyük bölümünü kitapları arasında okumakla geçirmiş. Bilinen bir gerçektir ki, okumak insanın bilgisini artırır; düşünmek de insanı bilgeleştirir. Masalımızın kişisi için de böyle olmuş bu. Okudukça bilgisi artmış, bilgisi arttıkça düşünme gücü, düş kurma gücü gelişmiş. Yaşadığı kentin ve yörenin büyük bir bilgisi olmuş. Bu yönüyle adı tüm yörede bilinir olmuş. Okuyan, düşünen insan sorar, sorgular. Bizim bilge kişimiz de öyleymiş..” (Özdemiş, 2008: 6).
2- Okudukça bilgisi artan insanın düşünme ve hayal kurma yetisi de gelişir.	
3- Okuyan ve düşünen insanın sorgulama becerisi gelişir.	
4- Okumak eğlenceli bir etkinlik.	
	“Okurken elbette çok eğleneceksiniz, eğlenmenin yanı sıra birçok soruyla karşılaşacaksınız.” (Özdemiş, 2008: 6).

<p>5- Kitap altınla bile karşılaşılmayacak kadar değerlidir.</p>	<p>“Kitapla altın hiçbir zaman karşılaştırılmaz. Asıl sen dünyanın en büyük servetine kavuştun ama farkında değilsin. Nasıl bir kitap olduğunu bilmiyorsun, açıp okumadın bile. Okusaydın hiç de böyle düşünmeyecektin.” (Özdemir, 2008: 18).</p>
<p>6- İnsan okuma yoluyla öğrendikleriyle kendisini geliştirebilir ve böylece yaşamda daha başarılı olabilir.</p>	<p>“İnsanoğlunun kurtuluşu parada, malda mülkte değil, bilgide, erdemde, doğruluktadır. Bunu böyle bilesin, inanasın. İşimizde başarılı olmamız da buna bağlıdır. Bilgiyle, beceriyle donanmamış insan, hangi işi seçerse seçsin başarıya ulaşamaz. Peki insan nasıl kendini geliştirir, yetiştirir? Bilgiyle, erdemle nasıl donanır? Yaşamında nasıl başarılı olur? İşte bu minicik kitapta bunun kimi yollarını göstermek istiyorum sana. Bunlar benim doksan yıllık yaşamımdan çıkardıklarım. Okuduklarımdan dinlediklerimden edindiklerimdir.” (Özdemir, 2008: 23).</p> <p>“Okuduklarını sorgularsan düşünme, düş kurma gücün geliştirecektir. Dünyayı ve insanları daha iyi tanıyacaksın. Okuduğun kitaplardaki kişilerin yaşamını kendi yaşamına katacağısın. Böylece herkesin yaşadığından daha çok yaşamış olacaksın. İşte o zaman olaylar olgular, durumlar başka türlü gözükecek sana. Demek istiyorum ki seni başarıya götürecek yolların ya da kurallardan biri budur işte: Okuma.” (Özdemir, 2008: 32).</p>
<p>7- Okumak yaşamsal bir beceridir.</p>	<p>“Ben ömrümü kitaplar arasında geçirdim. Okuyarak insanlara yardımcı oldum. Sen de benim gibi ol, benim gibi yap demiyorum. Elbette ki çocuklar; babalarının ulaştığı yerden daha ötelere gitmelidir. Benden daha bilgili, daha becerili olacaksın. Bunun için benim deneyimlerimden yararlanacaksın. Ben çok kitap okudum, kitapları gerçek dost bildim, elbette bunu sen de yapacaksın. Ancak bunu bana benzemek, benim gibi olmak için yapmayacaksın. Yaşamına yön vermek, yaşamını zenginleştirmek için okuyacaksın. İnsan için yeme içme, uyuma neyse okuma da odur. İlk işin okumayı alışkanlık haline getirmek olmalı. Okuma alışkanlığı okuya okuya kazanılır. Günün belirli bir bölümünü okumaya ayırmalısın. Okudukça okuma sevgin, okuma isteğin artacak.” (Özdemir, 2008: 27-28).</p>
<p>8- Okumak düzenli ve sürekli yapıldığında bir alışkanlığa döner.</p>	
<p>9- İnsan okuyarak yaşamına yön verip zenginleştirebilir.</p>	
<p>10- Okuma sevgisi, okuma isteği okudukça artar.</p>	
<p>11- Okumak için ilgi ve ihtiyaca göre olan kitaplar seçilmelidir.</p>	<p>“Sana odalar dolusu kitap bırakıyorum. Hepsini okumak zorunda değilsin. Bunların arasında nice güzel öyküler, şiirler, masallar var, düşünce kitapları var. Elbette seçerek okuyacaksın. İlgin çeken, seni etkileyen güzel kitapları seçeceksin...” (Özdemir, 2008: 28).</p>
<p>12- Okumak insana, insanı ve yaşamın anlamını öğretir.</p>	<p>“Okudukça yaşamın anlamını daha iyi öğreneceksin. İnsanları daha iyi tanıyacaksın.” (Özdemir, 2008: 28).</p>
<p>13- Okumak, okunanları anlamaya, sorgulamaya, yorumlamaya çalışmak demektir.</p>	<p>“Kitaplar insanı bilgiyle, beceriyle donatır. Ancak okumayı da bilmek gerekir. Hemen söyleyeyim ki okumak sözcükler, tümceler arasında başboş dolaşmak değildir. Bir bakıma karşımızdakiyle konuşmak, dertleşmek gibidir. Bunun için anlatılanlar üzerinde durup düşüneceksin. Daha doğrusu okuduklarını sorgulayacaksın.” (Özdemir, 2008: 32).</p>
<p>14- Okumak insanın yaşama sevincini artırır.</p>	<p>“Şunu da söyleyeyim, okudukça çevrendeki güzelliklerin ayrıntısına varacaksın. Gökyüzü başka türlü gözükecek gözüne. Ağaçları, kuşları, çiçekleri, böcekleri değişik yönleriyle göreceksin. Duyuma, algılama gücün geliştirecek. Kuşların sesi, çiçeklerin kokusu, yaprakların yeşili başka türlü etkileyecek seni. Işığı, aydınlığı daha çok seveceksin.” (Özdemir, 2008: 32).</p>

Tablo 2. Eserin Dinleme Becerisine Yönelik İletileri:

İletiler:	Örnek:
1- Dinleme yaşamımızda önemli bir yere sahiptir. Yaşamımızdaki pek çok sorun, dinleme becerisine sahip olunmamasından kaynaklanmaktadır.	“Bilge kişinin bir özelliği de bildiklerini başkalarıyla paylaşmasıdır. İnsanlara yardım etmeyi severmiş; bunu insan olmanın bir gereği saymış. Çevresindeki saygınlığı da buradan geliyormuş işte. Dertlerine, sorunlarına çözüm arayanlar bu bilge kişiye gelir, akıl danışır, yardım isterlermiş ondan. Kendisine başvuranları, yardım isteyenleri hiç geri çevirmemiş. İnsanların dertlerini, sorunlarını, sıkıntılarını sabırla hiç yakınmadan dinlermiş. Dinlemenin yaşamımızda önemli bir yeri olduğuna inanmış. İnsanlar arasındaki birçok sorunun dinlemekten doğduğunu düşünürmüş. İnsanları anlamak, onlarla iyi iletişim kurabilmek için onları iyi dinlemek gerektiğine inanmış. Ayrıca dinlemenin iyi bir öğrenme yolu olduğunu da bilirmiş. Bunun için de insanların kendisine anlattığı dertleri, sorunları dikkatle dinler, onlara sonunda bir çözüm yolu bulmuş.” (Özdemir, 2008:7-8).
2- Dinleme öğrenmenin etkili yollarından biridir.	
3- Dinlemek insanı yaşamda başarılı kılacak yollardan biridir.	“Şimdi seni başarılı kılacak bir başka yoldan söz edeceğim: Dinleme. Yaşamımızda çok, hem de çok önemli bir yeri vardır dinlemenin. Dinlemesini iyi bileceksin. Sana söylenenleri dikkatle, anlayarak dinleyeceksin. Konuşmak gibi dinlemek de bir sanattır. Dinleme okumanın öz kardeşidir. Öğrendiklerimizin büyük bir bölümünü dinleme yoluyla ediniriz. Karşımızdakileri anlama, iyi iletişim kurma onları dikkatle dinlememize bağlıdır. Ancak dinlemeyi öğrenme kolay bir iş değildir. Okuduklarımız gibi dinlediklerimizi de değerlendirmeliyiz. Okuduklarımızı nasıl sorguluyorsak dinlediklerimizi de sorgulamalıyız. Unutma ki insanın arasındaki kurgunlukların, darılmaların çoğunda anlatılanları iyi dinlemenin büyük payı vardır. Öyleyse iyi dinlemesini bilmelisin. .” (Özdemir, 2008: 39).
4- İyi bir dinleyici olmak için dikkatle, anlamaya çalışarak, sorgulayarak dinlemek gerekir.	

Tablo 3. Eserin Konuşma Becerisine Yönelik İletileri:

İletiler:	Örnek:
1- Konuşan bir varlık olan insan, bu yolla duygu ve düşüncelerini çevresiyle paylaşabilmektedir.	“İnsan konuşan varlıktır. Derler ya, hayvanlar koklaşa koklaşa anlaşır, insanlar da konuşa konuşa. Çevredekilerle konuşmaktan kaçınma. Düşündüklerini, duyduklarını onlarla paylaş. Konuşurken anlatmak istediklerini karşılayacak uygun sözcükler seç. Doğrudan, içinden geldiği gibi konuş. Yapaylıktan kaçın. Dolambaçlı yollara başvurma. Kullanmasını bilenlerin elinde en büyük güçtür söz. Çok eski dönemlerde söylenmiş ancak söyleneni bilinmeyen şu kısa şüire bak.
2- Konuşurken anlatmak istenilenlerle ilgili uygun ve doğru sözcükler seçilmelidir.	Sözün Gücü Güçlü olmak istersen söz ustası ol. Dil, yiğit elinde kamçı gibidir. İyi konuşan daha merttir iyi dövüşenden. Hiçbir güç tutamaz sözün yerini. Söz yönlendirir iyiyeye de, kötüye de insanı. Unutma, İyilikle, adaletle yönetir halkını, Kendi dilini güzel konuşan. Eskilerden kalma bir söz vardır. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.”Önemli olan da budur işte. Güzel ve etkili konuşabilmek.” (Özdemir, 2008: 40).
3- Konuşurken samimi ve doğal olmak önemlidir.	
4- Güzel ve etkili konuşma becerisine sahip olmak, insanı güçlü kılar.	

Tablo 4. Eserin Yazma Becerisine Yönelik İletileri:

İletiler:	Örnek:
1- Yazma becerisi yazdıkça gelişir.	<p>“Yazma okumanın ikiz kardeşidir. Önceleri işe günlük tutarak başlayabilirsin. Gördüklerini, düşündüklerini, duyduklarını günü gününe yaz. Yazarken anlatmak istediklerini tam karşılayacak sözcükler bulmaya çalış. Tümcelerini kısa, açık olsun. Yazdıkça yazma gücü gelişir. Okuduklarını da başka türlü görmeye başlarsın. Okuduklarından etkilendiğin güzel sözler, tümcelerle karşılaştın mı onları da bir yerlere yaz. Yazma da okuma gibi söz dağarcığını geliştirir.” (Özdemir, 2008: 40).</p>
2- Yazma becerisinin bir alışkanlığa dönüşmesi için gözlemlerin, duygu ve düşüncelerin günü gününe yazılması gerekir. Bunun için günlük tutmak iyi bir yöntemdir.	
3- Yazma bir anlatma becerisi olduğu kadar anlamada da etkilidir. Yazdıkça okunulanların anlamları farklılaşır.	
4- Okurken beğenilen sözlerin yazıya geçirilmesi de bu beceriyi kazanmada etkilidir.	
5- Yazma, okuma gibi söz dağarcığını geliştirmenin yollarındandır.	

Tablo.1, Tablo.2, Tablo.3, Tablo.4'teki veriler değerlendirildiğinde *Mutlukent'in Yöneticisi* adlı çocuk kitabında Türkçe öğretimi etkinlik alanlarından okuma becerisi ile ilgili 14 ileti, dinleme becerisi ile ilgili 4 ileti, konuşma becerisi ile ilgili 4 ileti, yazma becerisi ile ilgili 5 ileti belirlenmiştir. Ayrıca kitapta, sözü edilen tüm dil becerilerinin sevilen, sayılan; sözüne, bilgisine güvenilen bir insan olmakta etkili olduğu da şu sözlerle ifade edilmektedir:

“Ey Oğul,

Ben yaşamum boyunca bu kurallara bağlı kaldım. Onların çizdiği yoldan sapmadım. Kentte, kentte olduğu kadar bu yörede sevildim, sayıldım. Sözüne, bilgisine güvenilen biri oldum. Nice kişiye yol gösterdim, onların dertlerini, sorunlarını çözdüm. Bunu başardıysam sana sözünü ettiğim bu yollardan ayrılamadığım içindir.” (Özdemir, 2008: 40).

Sonuç olarak, dil öğretimi temelde iki ana beceriyi kazandırmak amacıyla yapılır. Bu becerilerden ilki anlama, ikincisi ise anlatmadır. Anlama okuma ve dinleme etkinliği ile gerçekleşirken, anlatma konuşma ve yazma ile olmaktadır. *İlköğretim (6-8.) Sınıflar Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda da Türkçe dersinin dil becerilerine yönelik amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

“Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,

Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,

Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,

Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,

Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri.” (MEB, 2006: 4).

Türkçe öğretimi ya da genel olarak ana dili öğretiminde en önemli araç ise o dile ait metinlerdir. Göçer, dil eğitiminde edebî ürünlerin pedagojik bir malzeme olarak kullanılmasındaki amaçlardan birinin temel dil becerilerinin gelişimlerine katkıda bulunmak olduğunu söylemektedir (2010: 366). Sever'e göre de çocukların yazılı kültür ürünleriyle girecekleri etkileşimin anlama ve anlatma becerilerini gittikçe yetkinleştireceği, bunun da okul başarısını olumlu yönde etkileyeceği bilinmelidir (2008: 18-19). Bunun için, dersin bilgi ve ezberleme dersi olmaktan çıkarılıp uygulama dersine dönüştürülmesi gerekir. Birtakım bilgilerin öğretilmesi yerine ders ve ders dışında okuma ve dinleme yoluyla değerlendirilen çocuk kitapları ile öğrencilerin Türkçenin yapısını, kurallarını sezmeleri; duygu ve düşüncelerini konuşarak ve yazarak anlatması tercih edilmelidir. Başka bir söyleyişle öğrencileri düzeyine uygun sanatsal niteliği olan metinleri okumaya, dinlemeye, incelemeye yönelterek, onlara oluşan duygu ve düşüncelerini yazıyla ya da sözle anlattırarak Türkçeyi doğru olarak bilinçle ve güvenle kullanmayı alışkanlık hâline getirmelerini sağlamak Türkçe dersinin amacına ulaşmasını sağlayan etkili bir yöntem olacaktır. Şirin, ülkemizde Türkçe öğretiminin ezberci bir yaklaşımla sürdürüldüğünü, eğitim öğretimin esasının okuryazar yetiştirmek üzerine kurulu olduğunu söyleyerek bu durumu eleştirmektedir. Çocukların büyüme ve gelişme evrelerine uygun hazırlanmış nitelikli, edebiyat ve sanat değeri olan yayınları eğitim sürecine dâhil etmedikçe Türkçe ve edebiyat kitaplarını, öznesi çocuk olan edebiyat açılımına göre düzenlemedikçe, öğretmenleri çocuk edebiyatı alanında yetkin duruma getirip yeni çocukluk anlayışına uygun Türkçe ve edebiyat öğretimi başarılmadıkça sorunun çözülemeyeceği görüşündedir (2006:129).

İncelenen *Mutlukent'in Yöneticisi* adlı çocuk kitabında ana dili öğretiminin amaç ve beceri alanlarına yönelik bilgi ve uygulamalar bir araya getirilmiş, dili doğru ve etkili kullanan bireylerin tüm yaşamlarında başarılı ve mutlu birer birey olacağı yargısı aktarılmıştır. Bireylerin duygu, düşünce dünyasını zenginleştiren en büyük gücün ana dili eğitimi etkinlikleri olduğunu düşünen yazar, çocuklara okumanın yaşamsal bir beceri olduğu, okunanları anlamaya, sorgulamaya, yorumlamaya çalışarak okumak gerektiği, sürekli ve düzenli yapıldığında bir alışkanlık hâline geleceği ve böylelikle yaşamın anlamının öğrenilebileceği, okuyan insanın kendisini geliştirebileceği ve mutlu olabileceğini anlatmaktadır. Yaşamda okuma kadar önemli bir yeri olan, insanı başarılı kılacak ve öğrenmenin etkili yollarından dinlemenin dikkatle, anlamaya çalışarak, sorgulayarak yapılması gerektiği ve toplumda yaşanan pek çok sorunun, insanların dinleme becerisine sahip olmamasından kaynaklandığı kitabın dinleme beceri alanına yönelik iletileridir. Eserde konuşma becerisine yönelik olarak da konuşan bir varlık olan insanın, bu yolla duygu ve düşüncelerini çevresiyle paylaşabileceği, konuşurken anlatmak istenilenlerle ilgili uygun sözcüklerin seçilmesi, konuşurken samimi ve doğal olmanın gerekliliği anlatılmakta, güzel ve etkili konuşma becerisine sahip olmanın insanı güçlü kılacağı vurgusu yapılmaktadır. Son olarak eserde yazma becerisine yönelik iletiler verilmektedir. Buna göre yazma becerisinin yazdıkça gelişeceği, bu becerinin bir alışkanlığa dönüşmesi için gözlemlerin, duygu ve düşüncelerin günü gününe yazılması gerektiği, yazdıkça okunulanların anlamlarının farklılaşacağı ve yazmanın okuma gibi söz dağarcığını geliştirmenin yollarından biri olduğu dile getirilmektedir.

Mutlukent'in Yöneticisi adlı çocuk kitabı Türkçe öğretiminin amaçlarını destekleyen iletileriyle, çocuğun ana dilini doğru bir biçimde öğrenmesine, dilinin zenginliklerini ve inceliklerini kavramasına, okuduğunu ve dinlediğini daha kolay ve eleştirel biçimde anlamasına, söz varlığını zenginleştirerek duygu, düşünce ve hayallerini konuşarak ve yazarak anlatmasına, dil zevki ve sevgisi edinmesine katkı sağlamaktadır. Eser, sözü edilen katkıları düşünülerek *Türkçe Öğretimi Programı*'nda belirlenen dil sevgisi, birey ve toplum, okuma kültürü, iletişim, kişisel gelişim temalarıyla uyumlu olarak çocuklara tavsiye edilebilecek özelliktedir. Türkçenin anlatım olanaklarını ve güzelliğini yansıtan bu tür çocuk kitaplarıyla çocuğu buluşturmak hem anne babaların hem de öğretmenlerin sorumluluğudur.

Kaynaklar

- Ateş, Kemal (1998). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Romanları*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baş, Bayram (2012). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Atılğan, Arzu (2011). *Emin Özdemir'in Dil, Edebiyat ve Eğitim Anlayışı*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Baş, Bayram (2013). *"Çocuk Edebiyatı" Türkçe Öğretimi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara.
- Kaya, Meral (2007). "Okuma Yazma Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Öğretim Amaçlı Kullanımındaki Yöntem ve Teknikler", *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (04-06 Ekim 2006), *Bildiriler Kitabı*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, (117-122).
- Göçer, Ali (2010). "Türkçe Öğretiminde Çok Uyaranlı Bir Öğrenme Ortamı Oluşturmak İçin Seçkin Edebî Ürünlerden Yararlanma", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27 (341-369).
- Özdemir, Emin (1983). "Türkçe Öğretimi: Ana dili Öğretimi", *Dil Öğretimi Özel Sayısı*, *Türk Dili* dergisi, 47 (18-309).
- _____ (2008). *Mutlukent'in Yöneticisi*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- _____ (2006). "Mutlukent'in Yöneticisi'nin Yaradılış Öyküsü", *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Sever, S., Kaya, Z. ve Aslan, C. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sever, Sedat (2008). *Çocuk ve Edebiyat*, Tudem Yayınları, İzmir.
- _____ (1998). "Dil ve İletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım)". *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, (s. 1,18).
- Şirin, M. Ruhi (1994). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- _____ (2006). *Çocuğa Adanmış Konuşmalar*, İstanbul: İz Yayıncılık.
- _____ (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- _____ (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demiray, Kemal (1969). *Türkçe Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Temizyürek, Fahri (2003). "Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13 (161-167).